

Oranjetipjes gezocht

Het Oranjetipje is met zijn oranje vleugelpunten een onmiskenbare vlinder. Toch kennen we nog lang niet alle plekjes in Nederland waar deze vlinder voorkomt. Vandaar deze oproep om naar het Oranjetipje op zoek te gaan en waarnemingen door te geven.

tekening: Adri Karman

Het Oranjetipje komt verspreid over heel Nederland voor. Vooral in het oosten en zuiden van het land en in de duinen is de kans vrij groot is om deze soort tegen te komen. In grote delen van Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland lijkt hij te ontbreken. Het verspreidingsbeeld is echter niet compleet. Komt hij daar inderdaad niet voor? Zit hij niet op veel meer plekken in de duinen of in het oosten van het land dan het kaartje aangeeft? Om daar achter te komen willen we iedereen vragen dit voorjaar op het Oranjetipje te letten. In het midden van dit tijdschrift zit een formulier waarop u uw waarnemingen kunt invullen.

Een dergelijke Oranjetip-actie is al eerder in bepaalde gedeelten van het land gehouden. Voor het eerst in 1989 in de Westelijke Achterhoek. Na het succes hiervan volgde een herhaling in 1990 voor de hele provincie Gelderland en vorig jaar zijn waarnemingsformulieren in het rivierengebied verspreid. Hierdoor zijn er dus uit Gelderland al veel waarnemingen bekend. Nu is heel Nederland aan de beurt.

Voorjaarsbode

Het Oranjetipje is een echte voorjaarsbode: begin april komen de eerste vlinders uit de pop. Tot eind juni vliegt een enkeling nog wel rond, maar de meeste vlinders zijn tussen 1 en 20 mei te zien (Tax, 1989). De mannetjes zijn gemakkelijk te herkennen aan de oranje vleugelpunten. Ook als ze vliegen zijn ze met geen enkele andere vlinder te verwarren. De vrouwtjes missen het oranje en lijken daardoor op een Klein koolwitje of Klein geaderd witje. Ze zijn - als ze stilzitten - te herkennen aan de groenbruin gevlekte onderkant van de achtervleugel.

Leefgebied

Het Oranjetipje is vooral te vinden in de buurt van bosranden, houtwallen en ruigtes. De mannetjes volgen deze duidelijk herkenbare randen op zoek naar een paringsbereid vrouwtje. Vaak vliegen ze de hele dag een vaste route langs zo'n bos- of struweelrand. Na de paring gaat het vrouwtje op zoek naar nectar om voldoende energie op te nemen voor de ontwikkeling van de eitjes. De meest voorkomende nectarplant op de vliegplaatsen van het Oranjetipje is Pinksterbloem of Look-zonder-look en de vrouwtjes concentreren hun activiteiten op deze bloemen. Op deze planten leggen ze bovendien vaak hun eitjes. Maar ook op andere planten worden eitjes afgezet. In totaal zijn er 37 soorten kruisbloemigen bekend waarop Oranjetipjes eitjes hebben afgezet, waaronder Damastbloem, Zandraket, Herderstasje en Gewone raket (Courtney & Duggan, 1983). In de Kennemerduinen lijken ze een voorkeur te hebben voor Ruige scheefkelk, ook al staat er voldoende Look-zonder-look. In de rest van het land zijn Pinksterbloem en Look-zonder-look verreweg de belangrijkste waardplanten. Het vrouwtje legt één eijde per plant en heeft een voorkeur voor grote planten met veel knoppen. De rups eet namelijk vooral van de knoppen en zaaddozen van de planten.

Na ongeveer 2-4 weken - het is dan inmiddels midden/eind juni - is de rups volgroeid. Hij kruipt dan naar dichtbij gelegen overblijvende vegetatie, vaak een bos- of struweelrand. Hier vindt de verpopping plaats op ongeveer 30 centimeter hoogte aan een houtige stengel. De pop overwintert en komt in april van het volgende jaar uit.

Het Oranjetipje stelt dus in elk stadium bepaalde eisen aan zijn leefgebied. Lang niet elk gebied waar de waardplanten groeien is geschikt. We willen daarom iedereen vragen dit jaar extra op het Oranjetipje te letten en de waarnemingen aan ons door te geven.

Veel succes!

Literatuur

Courtney, S.P. en A.E. Duggan, 1983. The population biology of the Orange Tip butterfly, *Anthocharis cardamines*, in Britain. *Ecological Entomology* 8: 271 - 281.

Tax, M.H., 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. De Vlinderstichting, Wageningen/Natuurmonumenten, 's-Graveland.